

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi veronkantolain
4 a §:n ja valmisteverotuslain 36 §:n muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan veronkantolakia ja valmisteverotuslakia muutettavaksi siten, että verot maksetaan rahalaitoksiin, jolloin mak-suvelvollinen vastaa maksamisesta mahdolli- sesti aiheutuvista kuluista. Ilman palvelu- maksua suorituksia vastaanottavista maksu- paikoista säädettäisiin valtiovarainministeri-

ön asetuksella. Tarkoituksena on, että tulli- hallinnon toimipaikat voisivat ottaa vastaan veroja, maksuja ja muita suorituksia palve- lumaksutta.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2004 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja sen arviointi

Veronkantolaissa (611/1978) tarkoitettut ja sen nojalla kannettavat verot, maksut ja muut suoritukset voidaan veronkantolain 4 a §:n mukaan maksaa kantoajoista riippumatta ra- halaitoksiin, postisiirtoliikettä välittäviin pos- titoimipaikkoihin ja valtion tilivirastoihin se- kä muihin maksuliikkeestä huolehtiviin toi- mipaikkoihin sen mukaan kuin valtiovarain- ministeriö määrää.

Veronkantolain nojalla valtionvero, kun- nallisvero ja kirkollisvero sekä vakuutetun sairausvakuutusmaksu kannetaan yhtenä ve- rona yhdessä. Veronkantolain säännöksiä ve- ron maksamisesta sovelletaan myös muun muassa perintö- ja lahjaveron, arvonlisäve- ron, varainsiirtoveron, kiinteistöveron, eräistä vakuutusmaksuista suoritettavan veron, arpa- jaisveron, ennakkoperinnässä suoritettavan ennakon sekä muun suorituksen ja ennakon- pidätyksen kanton.

Eräiden verojen maksupaikoista ja tiedon- siirtokorvauksista annetussa valtiovarainmi- nisteriön päätöksessä (72/1996) määrätään verojen maksupaikoiksi pankit, postisiirtoliik-että välittävät postitoimipaikat ja läänihal- litus. Samalla päätöksellä ministeriö on mää- ränyt valmisteverotuslain (1469/1994) 36 §:n nojalla, että valmisteverotuslaissa tar- koitetut verot ja maksut sekä asiakirjasta suo- ritettava leimavero maksetaan pankkiin tai

postisiirtoliikettä välittävään postitoimipaik- kaan. Myös arvonimistä suoritettavasta ve- rosta annetun lain (1388/2001) 5 §:n mukaan veron maksupaikasta määrää valtiovarainmi- nisteriö.

Ajoneuvohallintokeskuksen kantamien ajo- neuvoverosta annetun lain (1111/1996) ja moottoriajoneuvoverosta annetun lain (722/1966) mukaisien suoritusten maksa- minen on keskitetty pankkeihin. Ajoneuvo- verosta annetun lain 13 §:n valtuutussään- nökseen nojalla asiasta on annettu valtiova- rainministeriön päätös ajoneuvoveron kan- nosta (1314/1997) samoin kuin moottoriajo- neuvoverosta annetun lain 24 a §:n nojalla valtiovarainministeriön päätös varsinaisen ajoneuvoveron kannosta, maksupaikoista ja suorittamisesta (12/1996). Veron voi edellä tarkoitettujen päätösten mukaan maksaa myös laskunmaksuautomaatilla tai yritys- tai kotipäätteellä.

Suomessa maksuliikenteen hoitaminen ra- halaitosten välityksellä yleistyi kansainväli- sesti vertaillen varhain. Veroja on maksettu pääsääntöisesti tilisiirroin jo 1940-luvulta as- ti. Pankkien käsittelemistä noin 600 miljoonasta vuotuisesta maksutapahtumasta verojen osuus on yli 10 miljoonaa maksutapahtumaa vuodessa. Yli 99 prosenttia veroista makse- taan nykyisin rahalaitosten kautta. Käteisenä tapahtuvien veronmaksujen osuus on jatku- vasti supistunut, ja maksutapahtumien koko-

naismäärään nähden vain harvat kansalaiset haluavat maksaa veronsa käteisellä. Ongelmana on kuitenkin nähty rahalaitosten palvelujen maksullisuus. Postin ja silloisen Leonia Pankin yhteistyösopimus postisiirtoliikkeen käyttämisestä päättyi vuoden 2000 lopussa. Tämän jälkeen lääninhallitusten toimipisteet, joita on tällä hetkellä koko maassa 11, ovat olleet ainoita käteissuorituksia maksutta vastaanottavia maksupaikkoja. Verohallinnosta kerättyjen tietojen mukaan käteisenä lääninhallituksen toimipisteisiin maksettujen verojen määrä on jatkuvasti alentunut. Vuonna 2000 maksutapahtumia oli 28 000 kappaletta, jolloin myös pääkaupunkiseudulla oli veroja vastaanottava lääninhallituksen toimipaikka.

Rahalaitoksiin maksettaessa korvaukset vaihtelevat kalleimmillaan noin kuudesta eurosta hyvinkin alhaiseen hintaan, josta asiakas ja pankki ovat sopineet. Valtion varoista korvattiin pankeille verojen vastaanottamisesta ja siirtämisestä aiheutuvia kustannuksia 1990-luvulle asti. Korvausten maksamisesta luovuttiin sen jälkeen, kun kilpailua rajoittaneesta rahalaitosten yhtenäisestä tariffioinnista oli luovuttava. Eri suuruisten korvausten maksamista ei pidetty perusteltuna eikä teknisesti mahdollisena. Verohallinto korvaa pankeille vain maksuliikkeeseen, lähinnä konekieliseen tiedonsiirtoon liittyviä kustannuksia. Mahdolliset palvelumaksut asiakas suorittaa itse. Varsinaisen veron lisäksi maksettavaksi voi siten tulla muukin suoritus.

Lääninkassoista luopumista verojen maksupaikkoina on pidetty aiheellisena jo useiden vuosien ajan taloudellisista syistä. Lääninhallituksilla on toimintojen sisäiseksi järjestämiseksi itsenäinen päätösvalta. Läänin-uudistuksen jälkeen lääninhallitusten veroja vastaanottavien toimipisteiden määrää on vähennetty siten, että esimerkiksi Etelä-Suomen läänin alueella verojen käteismaksuja vastaanotetaan enää Hämeenlinnassa. Tekniset seikat ovat osaltaan vaikuttaneet maksupaikkojen vähentymiseen, sillä olemassa olevien kassojen käytössä ei ole rahalaitosten ja ulosottoviranomaisten käyttämiä automaattiseen tietojenkäsittelyyn pohjautuvia maksuliikeratkaisuja vastaavaa ratkaisua. Maksutapahtumien vähäisyyden vuoksi on katsottu, ettei maksupaikkojen rakentaminen ole perusteltua.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on kiinnittänyt asiaan huomiota. Kannanotossaan hän on todennut, että vaihtoehtoisesti olisi joko järjestettävä mahdollisuus maksaa verot rahalaitoksiin ilman palvelumaksua taikka valtion tilivirastoissa tai muissa palvelupisteissä tulisi olla riittävät edellytykset ottaa vastaan verosuorituksia ilman suorittamiseen liittyviä kuluja. Jos näitä toimenpiteitä ei toteuteta, asiantilan jatkuminen on oikeuskanslerin mukaan ristiriidassa lain kanssa. Oikeudelliselta kannalta asiassa voitaisiin oikeuskanslerin mukaan edetä siten, että lakiin otettaisiin yksiselitteinen säännös siitä, että verovelvolliset voidaan määrätä maksamaan veronsa rahalaitoksiin ja samalla suorittamaan niiden perimä palvelumaksu.

Asiaa selvitti valtiovarainministeriön ja sisäasiainministeriön yhteinen työryhmä, jonka muistiassa (sisäasiainministeriön julkaisu 11/2001) on tarkasteltu vaihtoehtoina rahalaitosten, lääninkassojen, ulosottoviranomaisten, verohallinnon ja tullilaitoksen toimipisteiden käyttämistä maksupaikkoina. Työryhmä ei pitänyt rahalaitoksia koskevaa vaihtoehtoa suositeltavana. Myöskään valtiovarainministeriö, jossa työryhmän ehdottamien vaihtoehtojen toteuttamiskelpoisuutta arvioitiin tarkemmin, ei pitänyt mahdollisena yleisen verojen palvelumaksuttomuuden järjestämistä rahalaitoksissa tai vastaavissa. Palvelumaksujen korvaaminen rahalaitoksille ei kohtele verovelvollisia tasapuolisesti, ja toisaalta palvelumaksujärjestelmien monimutkaisuus ja vaikeaselkoisuus aiheuttavat merkittäviä teknisiä vaikeuksia. Myös kustannusvaikutukset valtiolle muodostuisivat tuntuiksi, määräksi on arvioitu 20—35 miljoonaa euroa. Kaikille pankeille säädöstasolla määritetty hinnoittelu olisi puolestaan kilpailua rajoittava tekijä.

Myös muissa vaihtoehdoissa ilmeni eri tasoisia ongelmia. Verohallinnon toimipisteillä ei ole olemassa olevaa kassaverkostoa eikä valmiuksia käteismaksujen vastaanottoon. Lääninhallitusten toimipisteiden hyödyntäminen vaatisi huomattavan suuria kustannuksia muun muassa järjestelmän uudistamiseksi. Ulosottoviranomaisten nykyinen tilitysmenettely ei sovellu verojen välitykseen eikä viranomaisen omien tehtävien hoitamiseksi kehitetty toimintaympäristö tarjoa perustaa

selkeälle yhteiselle tilitysjärjestelmälle. Tullilaitoksella on tällä hetkellä parhaimmat mahdollisuudet maksuverkoston luomiseen.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Rahalaitokset ovat yleisimpiä ja eniten käytettyjä verojen maksupaikkoja. Samalla ne tarjoavat maksajalle helpoimman maksutavan. Esityksessä ehdotetaan, että lailla säädettäisiin verojen maksamisesta rahalaitokseen ja siitä, että maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Maksaja voisi edelleenkin valita maksutavan nykyisin käytävissä olevista vaihtoehdoista, ja samalla laista kävisi selvästi ilmi, että maksaja huolehtisi itse valitsemaansa maksutapaan mahdollisesti liittyvistä palvelumaksuista. Säännöstä ehdotetaan samalla ajanmukaistettavaksi vanhentuneiden viittausten osalta.

Lisäksi lakiin ehdotetaan otettavaksi valtuussäännös, jonka mukaan valtiovarainministeriön asetuksella säädetään niistä verojen maksupaikoista, jotka ottavat verosuorituksia vastaan perimättä maksua suorittamisesta aiheutuvista kuluista. Tämä täydentävä säännös luo olosuhteet sille, että veroja voisi jatkossakin maksaa käteisellä ilman suorittamiseen liittyviä kustannuksia. Kansalaisten tasapuolisen kohtelun kannalta maksupaikkaverkoston on oltava tarpeeksi kattava ja ulottuva koko valtakunnan alueelle. Tarkoituksenmukaista on myös käyttää olemassa olevia järjestelmiä, jolloin mahdollisimman vähin julkisin kustannuksin luotaisiin kohtuulliset mahdollisuudet verojen suorittamiseen ilman palvelumaksuja.

Tarkoituksena on, että tullilaitoksen toimipisteistä luotaisiin maksupaikkojen verkosto lääninhallituksen veroja vastaanottavien toimipisteiden tilalle. Tullilaitoksella on laaja piirihallinto, ja sen toimipaikkoja käyttämällä tavoitteeksi voidaan asettaa vähintään lääninuudistusta edeltänyttä tilannetta vastaava maksupaikkaverkosto. Tullilaitoksen toimipaikkojen käyttöön on tulossa uusi atk-perusteinen kassajärjestelmä, joka on kohtuullisin kustannuksin muutettavissa siten, että verohallinnolle ja Ajoneuvohallintokeskukselle suoritettavia veroja voidaan välittää sitä käyt-

täen. Yksittäisen maksutapahtuman aiheuttama kustannus valtiolle muodostuisi alhaisemmaksi kuin veron suorittaminen lääninkassan kautta.

Valtiovarainministeriön käynnistämien jatkoselvitysten pohjalta Verohallituksen, Tullihallituksen ja Ajoneuvohallintokeskuksen yhteistyönä on kevästä 2003 suunniteltu ja valmisteltu sellaisen verojen käteismaksujärjestelmän toteuttamista, jossa verohallinnon kantamia veroja voitaisiin maksaa käteisenä ilman palvelumaksua tullilaitoksen erikseen nimettäviin toimipisteisiin ja maksut voitaisiin välittää tullilaitoksesta verohallintoon. Asiaa on valmisteltu niin, että järjestelmä voitaisiin ottaa käyttöön mahdollisuuksien mukaan jo vuoden 2004 alusta. Valmistelu on tukenut vastaavan toiminnon käyttöönottamista myös tullilaitoksen ja Ajoneuvohallintokeskuksen välillä.

Tullin maksupaikkojen lukumääräksi on kaavailtu noin 15 maksupaikkaa, ja ne aloittaisivat toimintansa, mikäli mahdollista jo vuoden 2004 alussa. Tarkoituksena on, että toimipisteet ottaisivat vastaan verojen käteissuorituksia niin kauan kuin toimipisteessä on kassajärjestelmän käyttöä edellyttäviä tullin omia toimintoja. Automaattiseen tietojenkäsittelyyn liittyvien teknisten syiden vuoksi Ajoneuvohallintokeskuksen kantamia veroja ja maksuja voidaan kuitenkin maksaa näissä toimipisteissä vasta toukokuun alussa 2004. Asia liittyy myös ajoneuvoverolakia koskevan uudistuksen toteutumiseen. Siirtymävaiheessa myös nykyisin maksuja vastaanottavat lääninhallitusten toimipisteet olisivat käytävissä.

Tarkoituksena on, että Ahvenanmaalla lääninhallitus toimisi vastaisuudessakin nykyisellä palvelurakenteellaan. Verojen maksupaikkatyöryhmän muistiosta käy ilmi, että Ahvenanmaan lääninhallitus huolehtii muun muassa ajoneuvoveron maksuunpanosta Ahvenanmaan maakunnan alueella. Lääninhallitus ottaa vastaan myös käteissuorituksia kassaan. Myös Ahvenanmaalla ajoneuvoveron voi maksaa pankkiin. Käteisellä ajoneuvo- tai dieselveronsa lääninhallitukseen maksavia asiakkaita on Ahvenanmaallakin perin vähän, samoin muiden verojen käteismaksajia. Veron käteismaksun vastaanotto ei ole siellä kuitenkaan erillinen ongelma, koska muukin

suora yleisöpalvelu on joka tapauksessa järjestettävä yhteen pisteeseen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotetaan muutoksia veronkantolakiin ja valmisteverotuslakiin.

Veronkantolain 4 a §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta postiirtoliikettä välittävistä postitoimipaikoista, valtion tilivirastoista ja muista maksuliikkeenä huolehtivista toimipaikoista verojen, maksujen ja muiden suoritusten maksupaikkoina poistettaisiin. Säännöksen mukaan maksupaikkoina toimisivat rahalaitokset, jolloin maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Valtiovarainministeriön asetuksella säädettäisiin niistä verojen maksupaikoista, jotka ottavat verosuorituksia vastaan lisäkuluitta. Nykyistä periaatetta, jonka mukaan rahalaitokset voivat vastaanottaa verosuorituksia sekä veron kantoaikana että sen jälkeen, ei tässä yhteydessä ole tarkoitus muuttaa. Verohallitus nykyiseen tapaan määräisi maksamisen yhteydessä ilmoitettavista yksilöintitiedoista ja muusta menettelystä.

Valmisteverotuslain 36 §:ää ehdotetaan muutettavaksi yhdenmukaisesti veronkantolain kanssa. Valmistevero ja muut valmisteverotuslaissa tarkoitetut verot ja maksut maksettaisiin rahalaitoksiin, jolloin maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Ilman kuluja myös valmisteverotuslain mukaiset suoritukset voisi maksaa niissä maksupaikoissa, joista säädettäisiin edellä tarkoitussa valtiovarainministeriön asetuksessa. Erikseen annettavaan hallituksen esitykseen ajoneuvoverolaiksi sisällytettäisiin vastaavanlainen säännös.

3. Vaikutukset

3.1. Esityksen yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettu menettely parantaa erityisesti sellaisten verovelvollisten mahdollisuuksia palvelumaksuttomaan verojen suorittamiseen, jotka eivät voi hyödyntää kustannuksiltaan edullisempia automaattiseen tietojenkäsittelyyn perustuvia maksutapoja. Tullihallinnon toimipisteverkoston hyödyntäminen turvaa kansalaisille vähintään yhtä tasapuolisen palvelun kuin nykyisellään.

3.2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Tullihallinnon hoitaman järjestelmän perustamiskustannukset ovat arviolta 232 000 euroa. Tästä tullihallinnon osuus on noin 131 000 euroa, verohallinnon 59 000 euroa ja Ajoneuvohallintokeskuksen 52 000 euroa. Arvioitaessa yksittäisen maksutapahtuman käsittelykustannuksiksi 2 euroa ja tapahtumien lukumääräksi 50 000, päädytään noin 100 000 euron vuotuisiin kustannuksiin. Tämä olisi enintään puolet niistä kustannuksista, joita vastaava lääninkassavaihtoehto aiheuttaisi.

4. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä Verohallituksen, Tullihallituksen ja Ajoneuvohallintokeskuksen kanssa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle erikseen annettavaan hallituksen esitykseen ajoneuvoverolaiksi sisällytettäisiin tässä laissa ehdotettua sääntelyä vastaava sääntely, jonka mukaan vero on maksettava rahalaitokseen tai muuhun maksuja vastaanottavaan toimipisteeseen sen mukaan kuin veronkantolaissa tai sen nojalla säädetään.

6. Tarkemmat säännökset

Lainmuutoksen johdosta eräiden verojen maksupaikoista ja tiedonsiirtokorvauksista annettu valtiovarainministeriön päätös tulisi korvata uudella valtiovarainministeriön asetuksella.

7. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivästä tammikuuta 2004.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****veronkantolain 4 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä elokuuta 1978 annetun veronkantolain (611/1978) 4 a §:n
1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1121/1996, seuraavasti:

4 a §
Edellä 1 §:ssä tarkoitetut verot, maksut ja
muut suoritukset maksetaan rahalaitoksiin.
Maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista
kuluista. Valtiovarainministeriön asetuksella
säädetään niistä maksupaikoista, jotka ottavat
suorituksia vastaan perimättä maksua suorit-
tamisesta aiheutuvista kuluista. Verohallitus

määrää maksamisen yhteydessä ilmoitetta-
vista yksilöintitiedoista ja noudatettavasta
menettelystä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 _____.

2.

Laki**valmisteverotuslain 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 36 §:n
1 momentti seuraavasti:

36 §	suorituksia vastaan perimättä maksua suoritamiseksi aiheutuvista kuluista.
Valmistevero ja muut tässä laissa tarkoitetut verot ja maksut maksetaan rahalaitoksiin. Maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään niistä maksupaikoista, jotka ottavat	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 24 päivänä lokakuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Toinen valtiovarainministeri *Ulla-Maj Wideroos*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

veronkantolain 4 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä elokuuta 1978 annetun veronkantolain (611/1978) 4 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1121/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 a §

Edellä 1 §:ssä tarkoitetut verot, maksut ja muut suoritukset voidaan kantoajoista riippumatta maksaa rahalaitoksiin, postisiirto-liikettä välittäviin postitoimipaikkoihin ja valtion tilivirastoihin sekä muihin maksuliikkeestä huolehtiviin toimipaikkoihin sen mukaan kuin valtiovarainministeriö määrää. Verohallitus antaa määräykset maksamisen yhteydessä ilmoitettavista yksilöintitiedoista ja noudatettavasta menettelystä.

Ehdotus

4 a §

Edellä 1 §:ssä tarkoitetut verot, maksut ja muut suoritukset *maksetaan rahalaitoksiin. Maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään niistä maksupaikoista, jotka ottavat suorituksia vastaan perimättä maksua suorittamisesta aiheutuvista kuluista.* Verohallitus määrää maksamisen yhteydessä ilmoitettavista yksilöintitiedoista ja noudatettavasta menettelystä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

2.

Laki**valmisteverotuslain 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun valmisteverotuslain (1469/1994) 36 §:n
1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

36 §

Valmistevero ja muut tässä laissa tarkoitetut verot ja maksut voidaan maksaa posti-
siirtoliikennettä välittäviin postitoimipaik-
koihin ja rahalaitoksiin sen mukaan kuin
valtiovarainministeriö määrää.

Ehdotus

36 §

Valmistevero ja muut tässä laissa tarkoite-
tut verot ja maksut *maksetaan rahalaitok-
siin. Maksaja vastaa maksamisesta aiheutu-
vista kuluista. Valtiovarainministeriön ase-
tuksella säädetään niistä maksupaikoista,
jotka ottavat suorituksia vastaan perimättä
maksua suorittamisesta aiheutuvista kuluis-
ta.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 ____ .
